

HİZMET İHRACATÇILARI BİRLİĞİ (HİB)
YÜK TAŞIMACILIĞI VE LOJİSTİK HİZMETLERİ KOMİTESİ
SEKTÖR ANALİZ RAPORU

Konu: Kapıkule Sınır Geçişlerinde Yaşanan Aksaklıkların Türk Dış Ticaretine Olumsuz Etkileri

Sorunun tanımı ve etki analizi:

Türkiye'nin dünyadaki önde gelen üretim ve tüketim merkezlerine coğrafi yakınlığı nedeniyle uluslararası karayolu taşımacılığı sektörü, ülkemiz ihracatının gelişiminde kritik öneme sahiptir. Ancak gerek iç gümrük süreçlerindeki operasyonel zorluklar, gerekse sınır kapılarından çıkışlarda karşılaşılan aksaklıklar ve gecikmeler bu coğrafi avantajı yeterince kullanamamıza neden olmakta, özellikle tekstil ve otomotiv sektörlerine yönelik siparişlerin başka ülkelere kayması nedeniyle ülkemizin mal ihracat gelirleri ile beraber hizmet ihracat gelirlerinin de azalmasına neden olmaktadır.

Yapılan araştırmalar iç gümrüklerden ihracat mallarını alan araçların batı kara sınır kapılarını kullanarak ülkemizden yurt dışına çıkış sürelerinin ortalama 48-72 saat olduğunu göstermektedir. Doing Business 2019 Raporu'nda, Türkiye'den ihracat sürelerinin OECD yüksek gelir grubu ülkelerine göre yaklaşık %30, ihracat maliyetlerinin ise yaklaşık %140 daha fazla gerçekleştiği belirtilmiştir. Transit sürelerin uzaması nedeniyle artan navlunlar ihracatçılarımızın rekabetçi gücünü düşürmektedir.

Kapıkule sınır geçişindeki gecikmeleri azaltmak yolu ile günlük geçişi bin TIR arttırmanın hizmet ihracatımıza olumlu etkisi yaklaşık bir yılda 1, 3 milyar Euro olacaktır. TUIK verileri baz alınarak hesaplanan araç başına ortalama mal ihracatı bedeli 60.000 \$ olup, Kapıkule sınır geçişlerindeki artış mal ihracatı potansiyelini de arttıracaktır.

Ülkemiz ekonomisinin en stratejik sektörleri arasında yer alan "Ulaştırma ve Lojistik" sektörünün küresel rekabette öne çıkacak şekilde desteklenmesi Lojistik Performans Endeksi'nde üst sıralara çıkmamızı sağlayacaktır ve bu ilerleme dış ticaretimizin gelişimi açısından kritik öneme sahiptir.

Ülkemiz üzerinden gerçekleştirilen uluslararası taşımacılık faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlar Türkiye'nin bölgesinde transit üs olma çabalarına da zarar vermektedir.

Pandemi süreci ve doğurduğu sonuçlar nedeniyle Çin yerine farklı pazarlardan alım yapmak, dünyadaki belli başlı ekonomilerin hedeflerinden biri haline gelmiştir. Ülkemizin özellikle Avrupa pazarına yakınlığı ve kaliteli mal üretimi ile elde ettiği fırsat üstünlüğünü kullanabilmek için kısa sürede lojistik kanallarımızı en verimli şekilde çalıştırabilmemiz gerekmektedir.

Bu rapor gerek iç gümrükler ve gerekse sınır gümrüklerinde ortaya çıkan süre ve maliyet kayıplarına neden olan sorunları ve olası çözümleri madde madde ortaya koyarak ülkemizin dış ticaretinin gelişimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

HİZMET İHRACATÇILARI BİRLİĞİ (HİB)
YÜK TAŞIMACILIĞI VE LOJİSTİK HİZMETLERİ KOMİTESİ
SEKTÖR ANALİZ RAPORU

Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri:

Gümrük Süreçleri

Sorun	Çözüm Önerileri
İç gümrük idarelerinde gerçekleştirilen işlemlerdeki gecikmeler sebebiyle araçların yurtdışına çıkışları gecikmektedir.	Gümrük idarelerindeki personel sayısının artırılması ve idarelerin 7/24 hizmet vermelerinin sağlanması gerekmektedir.
Firmalar gümrük işlem süreçlerinde kurumlar arasındaki tescil-onay süreçleri sebebiyle zaman kaybı yaşamaktadır.	Gümrük idarelerinde tek durak modeline geçilmesi ve gümrük işlemlerinin Tek Pencere Sistemi üzerinden yürütülmesinin sağlanması gerekmektedir.
Aynı eşyaya ilişkin farklı kurumlarda ya da aynı kuruma ait farklı işlemlerde yapılan mükerrer veri girişleri dış ticaret işlemlerinde zaman kayıplarına neden olmakta ve süreçlerde verimsizlik yaratmaktadır.	Mükerrer veri girişinin önüne geçebilmek ve gümrük işlem sürelerini kısaltabilmek amacı ile; <ul style="list-style-type: none">İhracatçı tarafından gerçekleştirilen ihracat beyanname tescili sırasında taşımacının vergi numarasını sisteme işlemek kaydı ile ihracat beyanname verilerinin ilgili taşımacının kendi kullandığı ara yüze aktarılmasının sağlanması,İthalat taşımalarda ülkemiz sınır gümrük idarelerine sunulan verilerin, ithalat süreci ile ilgili devam eden işlemlerde kullanılması için ilgili gümrüklere otomatik aktarımının sağlanması gerekmektedir.
Özellikle işlem hacmi yoğun olan gümrük idarelerinde kurumlar arasındaki eşgüdüm sorunları sebebiyle dış ticaret işlemleri aksayabilmektedir.	İşlem kapasitesi yoğun olan Muratbey, Erenköy Gümrük İdareleri, Kapıkule, Mersin ve belirlenecek diğer sınır kapılarında hizmet veren tüm kurumların 7/24 vardiya sistemine geçmesi ile anılan talebin karşılanacağı mütalaa edilmektedir. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın kontrolüne tabi yüklere yönelik sınır geçiş prosedürlerinin ilgili kapılarda 7/24 tamamlanmasının sağlanması önem taşımaktadır.

HİZMET İHRACATÇILARI BİRLİĞİ (HİB)
YÜK TAŞIMACILIĞI VE LOJİSTİK HİZMETLERİ KOMİTESİ
SEKTÖR ANALİZ RAPORU

<p>Gümrükler arası işlemlerde iç gümrüklerde uygulanan mühürleme, mühür açma ve kontroller işlem sürelerini 8-16 saat arasında uzatmaktadır.</p>	<p>Parsiyel taşımalarda iç gümrüklerde mühür olmaksızın aracın son iç gümrüğe kadar hareket kabiliyetinin sağlanması, gerekli kontrollerin son iç gümrükte yapılarak kontrol ve mühürleme sonunda çıkış gümrüğüne sevkine izin verilmesi süreci hızlandıracaktır.</p>
<p>İthalat süresinde Covid-19 önlemleri kapsamında öngörülen, İstanbul Gümrük İdareleri ile sınırlı olmak üzere parsiyel eşyanın geçici depolanan statüsünde antrepoya konulabilmesine yönelik istisnai kararın 01.09.2020 itibarı ile yürürlükten kaldırılması ile birlikte, şu anda iki gümrük idaresinde işlem gören herhangi bir aracın bekleme süresi ortalama 144 saati bulabilmektedir. Araçların boşaltılmasında yaşanan her gecikme direkt olarak ihracat çıkışı yapacak araçların teminini zorlaştırmaktadır. Yeni uygulama ile İstanbul'da ihracat taşıması için araç tedarik süreleri 6 ila 9 günlere kadar çıkmıştır.</p>	<p>Özellikle son dönemde uluslararası taşımacılık faaliyeti gerçekleştiren firmaların yaşadığı sorunlar göz önünde bulundurularak, parsiyel eşyanın geçici depolanan eşya statüsünde 2 (iki) iş günü içinde antrepoya konulabilmesine yönelik istisnai uygulamanın yeniden yürürlüğe alınması süreci hızlandıracaktır.</p>

Kapıkule Çıkış Süreçlerine ilişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorun	Çözüm Önerileri
<p>Kapıkule Sınır Kapısı gümrük sahasına giriş ve gümrük sahası içerisinde farklı birimler arasındaki koordinasyon eksikliği ve evrak takibi iş süreçlerini zorlaştırmaktadır.</p> <p>Bu farklı birimlere dair performans analizi yapılması ve verimlilik ölçülmesi mümkün olmamaktadır.</p>	<p>RSSS'ye GEBOS, U-NET, POLNET, BİLGE ve GTİ gibi tüm kurumların sisteminin entegre edilerek farklı birimler arası eşgüdüm sağlanması önem arz etmektedir. Ayrıca bu birimlerin çalışma verimliliği de entegre sistem üzerinden takip edilip raporlanabilecektir.</p>
<p>Sınır geçişinde Bulgaristan Gümrük İdaresi'nden kaynaklı gecikmeler yaşanmaktadır.</p>	<p>Uluslararası karayolu taşımacılığında önemli geçiş noktalarından biri olan Kapıkule Sınır Kapısı'ndaki yığılmaların Bulgaristan Gümrük İdaresi uygulamalarından kaynaklanan sebeplerinin giderilmesi için sorun uluslararası düzeyde ele</p>

HİZMET İHRACATÇILARI BİRLİĞİ (HİB)
YÜK TAŞIMACILIĞI VE LOJİSTİK HİZMETLERİ KOMİTESİ
SEKTÖR ANALİZ RAPORU

	<p>alınarak yığılma, bekleme ve gecikmelere sebep olan Bulgaristan kaynaklı uygulamalar tespit edilmeli, Kapıkule-Kapitan Andreevo Sınır Kapıları'nın tek bir sınır kapısı gibi çalışabilmesini sağlayacak entegrasyon, bilgi akışı ve iş birliğinin tesis edilmesi sağlanmalıdır.</p>
<p>Kapıkule'de ihracat sahasında modernizasyon çalışmaları tamamlanmış ve çıkış sayıları %30 oranında artmış olmasına rağmen sınır geçiş sürelerinde halen ortalama 48 saat bekleme süreleri devam etmektedir. Bu süreler hafta sonu yoğunlukları ve Randevulu Sanal Sıra Sistemi'nde yaşanan bazı aksaklıklar sebebi ile daha da uzayabilmektedir.</p>	<p>Modernizasyon çalışmaları sonucunda ihracat çıkış peron sayısı 5 adetten 8 adete yükselmiş olmasına karşın, iki ülke arasında araç geçişinin 1 veya 2 perondan yapılıyor olması nedeni ile gümrük sahasında yaşanan bekleme sürelerinin önüne geçilememektedir. Bu nedenle, İki ülke arasında araç geçişine imkân tanıyan peron sayısı Kapıkule'de 5 adete yükseltilmiş olup, Bulgaristan tarafında da 5 perona karşılık gelecek şekilde inşaat işlemi yapılması gerekmektedir.</p>
<p>Personel mesai saatleri, vardiya değişimleri ve Bulgar tarafı ile senkronize çalışılmaması sebebi ile araçların bekleme sürelerinde artış yaşanmaktadır.</p>	<p>Personel çalışma sistemi 7/24 kesintisiz çalışma olmalı ve Bulgaristan gümrük idaresi ile entegre mesai sistemi oluşturulmalıdır.</p>
<p>Kapıkule Sınır Kapısı Geçiş Belgesi Ofisi'nde özellikle dönemsel kullanıma açılan transit belgelerin yetersiz kalması sebebi ile yığılmalar oluşmaktadır. Bu durum öncelikli mal ihracatımızın engellenmesi anlamına gelmekte olup Gümrük Birliği uygulamalarına aykırıdır.</p>	<p>Transit Geçiş Belgesi yetersiz kalan ülkeler nezdinde resmi girişimler başlatılıp, öncelikli olarak geçişlerin serbestleştirilmesi, mümkün olmadığı takdirde ise kota sayılarının artırılması,</p> <p>Kapıkule Sınır Kapısı'nda belge bekleme süreleri ile oluşan yığılmaların engellenmesi adına GEBOS ve RSSS entegre edilerek, firmaların operasyonlarının kolaylaştırılması gerekmektedir.</p>
<p>İhracat süreçlerimizin hafta sonuna yoğunlaşması gümrük ve sınır kapılarında aşırı yoğunluğa sebebiyet vermektedir.</p>	<p>Gümrük ve sınır kapılarında meydana gelen aşırı yoğunlukların giderilmesi için</p> <ul style="list-style-type: none">• Yapısal olarak tüm haftaya yayılan bir ihracat çıkış planının oluşturulması,

HİZMET İHRACATÇILARI BİRLİĞİ (HİB)
YÜK TAŞIMACILIĞI VE LOJİSTİK HİZMETLERİ KOMİTESİ
SEKTÖR ANALİZ RAPORU

	<ul style="list-style-type: none">• Hamzabeyli Sınır Kapısı'nda kapasite artışı,• Dereköy Sınır Kapısı'nın da uluslararası eşya taşımacılığı için geçişlere açılması gerekmektedir.
Araçların ÖTV'siz mazot alımı işlemleri sebebiyle gecikmeler ve yığılmalar yaşanmaktadır.	ÖTV'siz mazot alımı için pompa sayılarının artırılması veya ÖTV'siz mazot alımının sınır gümrüğünün dışındaki bir alanda gerçekleştirilmesi akışı hızlandıracaktır.
Türkiye'nin çeşitli kentlerinden yükledikleri ihraç ürünlerini Avrupa ülkelerine götüren TIR şoförleri, Kapıkule'de saatlerce hatta bazen bir iki güne varan süreler boyunca beklemekte, çevresel koşullardan dolayı beklemekte oldukları kuyrukta araçlarını terk edemedikleri için beslenme, dinlenme gibi insani ihtiyaçlarını bile karşılamakta zorluk çekmekte, karşılaştıkları yaşam koşulları insani sınırları zorlamaktadır.	Araç sürücülerinin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için yukarıda anılan iyileştirmelerin hayata geçirilmesinin yanı sıra şoförlerin daha uygun koşullarda bekleyebilmeleri için TIR Parkı alanlarının koşulları iyileştirilmelidir.
Uluslararası anlamda geçiş belgelerinin çekici, dorse ile ilişkilendirilmesi ve sınırlamalar getirilmesi sektörümüze ağır sorumluluklar getirmektedir.	Ülkemizin içinde bulunduğu zor dönemde sektörümüz lojistik akışları devam ettirmek adına çalışmalarını sürdürürken sınırlamalardan uzak değişikliklerin yapılması süreçleri hızlandıracaktır.

Konuya ilişkin bugüne kadar yapılmış olan çalışmalar ve girişimler:

- **UND-Sabancı Üniversitesi Ortak Sektör Analizi 2002**
- **Sabancı Üniversitesi – Kapıkule–Kapitan Andreevo Gümrük Süreçleri İyileştirme ve Uyumlaştırma Projesi – 2016:** Mart-Haziran ayları arasında gerçekleştirilen proje kapsamında, İhracat ve İthalat Süreç Analizleri gerçekleştirilmiş ve süre ölçümleri yapılmıştır.
- **UND-Bulgaristan Görüşmesi:** 11 Eylül 2020 tarihinde UND'nin Bulgaristan Ulaştırma, Bilgi Teknolojileri ve Haberleşme Bakan Yardımcısı Angel Popov ile yaptığı görüşmede Kapitan Andreevo-Kapıkule Sınır Kapısı'nda inşaat çalışmaları devam eden, frigorifik araçlara mahsus olacak 3. hatta yönelik çalışmaların hızlandırılması, Hamzabeyli Sınır Kapısı'nda 6 iken Lesovo Sınır Kapısı'nda 2 olan person sayısının 4'e çıkarılması konuları gündeme getirilmiştir.

HİZMET İHRACATÇILARI BİRLİĞİ (HİB)
YÜK TAŞIMACILIĞI VE LOJİSTİK HİZMETLERİ KOMİTESİ
SEKTÖR ANALİZ RAPORU

- **Dereköy Sınır Kapısı'nın Faaliyete Geçirilmesi:** 30 Eylül 2020 tarihinde UND tarafından Sofya Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği'ne yazılan yazı ile Dereköy Sınır Kapısı'nın yeniden faaliyete geçmesine yönelik girişimler başlatılmıştır.
- **UTİKAD-Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay Ziyareti:** UTİKAD'ın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay ile 15 Eylül 2018 tarihinde gerçekleştirilen görüşmede Kapıkule Sınır Kapısı'ndaki uzun süreli beklemler gündeme getirilmiş olup **İhracat Çıkışlarında Kapıkule'de Yaşanan Sorunlar** konulu bilgi notu 26 Eylül 2018 tarihinde T.C. Başkan Yardımcısı Danışmanı Sayın İlker Türköz'e ve 11 Ocak 2019 tarihinde Ticaret Bakanlığı'ndan Hülya Abdula'ya iletilmiştir.
- **Kapıkule Eylem Planı – 2019:** Gümrükler Genel Müdürlüğü inisiyatifinde süreçlerle alakalı tüm ilgili Bakanlık birimleri ve sektör paydaşları ile oluşturulan çalışma grubu neticesinde bir eylem planı ortaya konulmuştur.